

Neuroptera og Psocoptera fra Læsø

af OVE JENSEN

(With a summary: Neuroptera and Psocoptera from the island of Læsø).

INDLEDNING

Nærværende materiale af netvinger (Neuroptera) og barklus (Psocoptera) fra Læsø er for størstedelens vedkommende fanget på fem ekskursioner til øen i årene 1968–1971 (Lomholdt, 1972a). Jeg har imidlertid også bestræbt mig for at få indarbejdet alt yderligere materiale fra øen, og det vil i praksis sige materiale fra Københavns Zoologiske Museums og Århus Naturhistoriske Museums samlinger. I København er materialet blot 10 eksemplarer, indsamlet 14. august 1971 af J. E. Jelnes. I Århus er der derimod et ret repræsentativt materiale fra årene 1932–1934, indsamlet af J. K. Findal og H. Jacobsen. Endelig er der i Århus en del dyr fra Læsø, indsamlet i 1971 og 1972 af Århus Entomologklub. Disse er med en enkelt undtagelse alle *Chrysopa carnea* Steph.

Det bearbejdede materiale omfatter ialt 24 arter netvinger og 9 arter barklus, og næsten alle dyrene er som for de øvrige grupper vedkommende (Enghoff, 1972; Lomholdt, 1972b) indsamlet i perioden 10. juli til 7. august 1969.

Den danske fauna må antages p. t. at omfatte ca. 48 arter netvinger og 32 arter barklus. Der er altså på Læsø en repræsentation på henholdsvis 50% og 28% af de danske arter af netvinger og barklus. Af slægten *Chrysopa* er 10 ud af 11 danske arter fundet på øen.

Der er naturligvis flere årsager til dette forbavsende høje antal arter. En af de væsentligste årsager er uden tvivl de mange forskellige lokalitetstyper, der findes på den lille ø; lokalitetstyper, der alle er ideelle for netvinger og barklus (Lomholdt, 1972a). Én lokalitetstype mangler dog på øen, nemlig vandløb af en rimelig størrelse, hvilket også giver sig udslag i en total mangel på »vandløbsdyr« (bl. a. *Sialis* og *Sisyra*).

En gruppe af netvinger har helt undgået vores opmærksomhed, familien Coniopterygidae. De er alle ganske små, sarte og voksklædte netvinger, der yderst sjældent tager på vingerne. Oftest foretrækker de at holde sig på træernes kraftigere grene, hvorfor de også er svære at banke ned. Men ikke alene holder de til på de kraftige grene. Det synes også, som om de med forkærlighed søger højder, der ligger uden for en almindelig ketsjers eller bankestavs rækkevidde. Denne sidste iagttagelse har jeg en formodning om gælder langt de fleste i træer levende netvinger, og nogle undersøgelser, der i øjeblikket foretages i Århus, synes at bekræfte den.

En sammenligning af vort Læsø-materiale med indsamlinger fra andre dele af landet mener jeg er interesseløs, da disse andre indsamlinger enten er særdeles sporadiske eller er foretaget på lokaliteter, der er ganske forskellige fra Læsø. De mest intensive indsamlinger af netvinger er naturligvis Espen-Petersens. Han har samlet over det meste af landet, men størsteparten af hans samling stammer fra egnen omkring Silkeborg, et »bjerglandskab«, der kun vanskeligt lader sig sammenligne med Læsøs flade vidder. Også K. O. Leths samling af netvinger er betydelig, men den stammer næsten udelukkende fra Bornholm. Interessant ville det have været at drage sammenligning mellem netvinge- og barklusfaunaen på Læsø og i Hanstedreservatet, for på den måde måske at bidrage lidt til spørgsmålet om insekternes indvandring til Læsø, men desværre blev der ved Hanstedundersøgelsen ikke indsamlet specielt disse dyr, så den opgave må vente.

Siden »Danmarks Fauna« udkom er der sket en hel del omvæltninger i nomenklaturen, især inden for netvingerne. Jeg har her valgt en måske uvidenskabelig »mellemvare« mellem den mest outrerede modernisme, hvor f. eks. slægten *Chrysopa* er opdelt i tre slægter og fem underslægter, og den mere gammeldags nomenklatur, der bl. a. repræsenteres af »Danmarks Fauna«. Hvor der er uoverensstemmelse mellem »Danmarks Fauna« og mig, er D. F.-navnene medtaget i parentes.

ARTSLISTE

NEUROPTERA, NETVINGER

MYRMELEONTIDAE

1. *Myrmeleon formicarius* L. – 5 stk. – Klitplantagen – 25. juli. – Kun larven blev fundet. Den voksne vides at komme til lyslokning, men to aftener med lyslokning i området var uden resultat. Sandsynligvis skyldes dette de temmelig kolde nætter i denne periode. Det er særdeles vanskeligt at skelne larven af *M. formicarius* fra den

Neuroptera og Psocoptera fra Læsø

væsentligt sjældnere *Crocus bore* Tjed., men normalt er clypeus og de tre kraftige torne på mandiblerne mørkere hos *formicarius* end hos *bore*. Det bedste kendetegn for arterne er faktisk deres valg af levested. *Crocus bore* er et dyr, der udpræget holder til i den hvide klit; den findes ikke på Læsø.

HEMEROBIIDAE

2. *Eumicromus paganus* (L.) (*Micromus paganus* (L.)) – 1 stk. – Læsø. – 14. august.
3. *E. angulatus* (Steph.) (*Micromus angulatus* (Steph.)) – 2 stk. – Nordmarken. – 16. oktober.
4. *Psectra diptera* (Burm.) – 1 stk. – Klitplantagen. – 13. juli.
5. *Hemerobius humulinus* L. (*H. humuli* L.). – 10 stk. – Nordmarken, Skoven. – 13.–27. juli, 14. august.
6. *H. stigma* Steph. – 6 stk. – Nordmarken. – 11.–28. juli, 30. juli.
7. *H. nitidulus* Fabr. – 7 stk. – Nordmarken. – 9., 20., 27., 30. juli, 14. august.
8. *H. lutescens* Fabr. – 4 stk. – Nordmarken, Klitplantagen. – 16.–28. juli.
9. *H. marginatus* Steph. – 2 stk. – Læsø. – 20. juli.
10. *Kimmisia betulina* (Ström) (*Boriomyia betulina* (Ström)). – 10 stk. – Nordmarken, Højsande. – 12.–27. juli, 14. august.
11. *K. subnebulosa* (Steph.) (*Boriomyia subnebulosa* (Steph.)). – 1 stk. – Læsø. – 12. juli.
12. *Wesmaelius concinnus* (Steph.) (*Boriomyia concinna* (Steph.)). – 1 stk. – Skoven. – 13. juli.
13. *Drepanepteryx phalaenoides* (L.). – 1 stk. – Nordmarken. – 1. juni.

CHRYSOPIDAE

14. *Chrysopa flava* (Scop.). – 4 stk. – Læsø. – 3.–10. juli.
15. *Ch. vittata* Wesm. – 4 stk. – Nordmarken. – 3.–28. juli.
16. *Ch. ciliata* Wesm. (*Ch. alba* auct., nec L.). – 3 stk. – Skoven, Nordmarken. – 13.–15. juli.
17. *Ch. carnea* Steph. (*Ch. vulgaris* Schn.). – 39 stk. – Nordmarken, Klitplantagen, Holtemmen. – 7., 22.–31. maj, 2. juni, 10.–26. juli, 14.–15. august, 12. september, 1.–16. oktober.
18. *Ch. septempunctata* Wesm. – 8 stk. – Nordmarken, Klitplantagen. – 3.–28. juli.
19. *Ch. ventralis* Curt. – 19 stk. – Østerby, Nordmarken, Klitplantagen. – 3.–25. juli, 15. august. – I »Danmarks Fauna« er *Ch. ventralis* Curt. og *Ch. prasina* Burm. opført som to næsten morfologisk ens arter. På grund af manglende tilbundsgående undersøgelser af de to taxa's morfologi, biologi og økologi er det imidlertid rimeligst at behandle dem som én art: *Chrysopa ventralis* Curt. (Killington, 1937; Fraser, 1959; Meinander, 1962).
20. *Ch. abbreviata* Curt. – 13 stk. – Østerby, Nordmarken, Klitplantagen, Højsande. – 3.–30. juli.
21. *Ch. phyllochroma* Wesm. – 8 stk. – Byrum, Højsande. – 12.–19. juli.
22. *Ch. perla* (L.). – 23 stk. – Nordmarken, Klitplantagen, Skoven, Paradiset. – 3.–30. juli.

23. *Ch. dorsalis* Burm. – 4 stk. – Nordmarken, Klitplantagen. – 16.–25. juli. – Siden Espen-Petersen i »Danmarks Fauna« omtalte *Ch. dorsalis* som en mulig, men endnu ikke konstateret, art i Danmark, er den fundet i 17 eksemplarer: Bornholm, 11 stk. (Leth, Jensen); Jyderup Lyng, Sjælland, 1 stk. (Lemche); Anholt, 1 stk. (?); Skagen, 4 stk. (Ent. Exp.).
24. *Nathanica capitata* (Fabr.) (*Notochrysa capitata* (Fabr.)). – 1 stk. – Højsande. – 12. juli.

PSOCOPTERA, BARKLUS

PSOCIDAE

1. *Amphigerontia bifasciata* (Latr.). – 38 stk. – Nordmarken, Højsande, Kærene. – 11.–21. juli.
2. *Stenopsocus immaculatus* (Steph.). – 1 stk. – Nordmarken. – 17. juli.
3. *Graphopsocus cruciatus* (L.). – 1 stk. – Danzigmand. – 12. juli.

CAECILIIDAE

4. *Kolbea quisquiliarum* Bertk. – 3 stk. – Skoven, Nordmarken. – 13.–22. juli. – Disse er de første fund af arten i Danmark. Espen-Petersen nævner den dog som en art, der sandsynligvis vil dukke op på et eller andet tidspunkt. Den er almindelig i Nordtyskland.
5. *Caecilius obsoletus* (Steph.). – 2 stk. – Nordmarken. – 11.–15. juli.
6. *Peripsocus phaeopterus* (Steph.). – 4 stk. – Nordmarken, Klitplantagen, Højsande. – 11.–16. juli.
7. *P. subfasciatus* (Ramb.) (*P. subpupillatus* Mac Lach.). – 1 stk. – Nordmarken. – 11. juli.

MESOPSOCIDAE

8. *Mesopsocus unipunctatus* (Müll.). – 6 stk. – Nordmarken. – 11.–22. juli.
9. *Elipsocus abietis* Kolbe. – 6 stk. – Nordmarken. – 16.–20. juli.

SUMMARY:

Neuroptera and Psocoptera from the island of Læsø.

The main material has been collected during five excursions to the island from 1968 to 1971. Further material from different collections has been examined and included in the paper. A total of 24 species of Neuroptera and 9 species of Psocoptera are reported, e. g. 50 per cent of the species of Neuroptera and 28 per cent of the species of Psocoptera known from Denmark. One species of Psocoptera, *Kolbea quisquiliarum* Bertk., is new to the Danish fauna. One species of Neuroptera, *Chrysopa dorsalis* Burm., is reported for the first time from Denmark, although it has been collected also earlier in other parts of the country.

Neuroptera og Psocoptera fra Læsø

LITTERATUR

- Enderlein, G., 1927: Copeognatha. *Tierwelt Mitteleur.*, 4 (2): 16 pp.
- Enghoff, H., 1972: Landtæger fra Læsø (Heteroptera, Geocorisae). *Ent. Meddr*, 40: 45–59.
- Espen-Petersen, P., 1910: Guldsmede, Døgnfluer, Slørvinger og Copeognather. *Danm. Fauna*, 8: 134–163. København.
- 1929: Netvinger og Skorpionsfluer (Neuroptera & Mecoptera). *Danm. Fauna*, 33: 134 pp. København.
- Fraser, F. C., 1959: Mecoptera, Megaloptera, Neuroptera. *Handbk. Ident. Br. Insects*, 1 (12 & 13): 14–40. London.
- von Kéler, St., u. år: 12. Ordnung. Flechtlinge (Corrodentia). Neubearbeitung. *Tierw. Mitteleur.*, 4 (2) (Neubearb.) 31 pp.
- Killington, F. J., 1937: A Monograph of the British Neuroptera. Ray Soc., London, 2 vols.
- Lomholdt, O., 1972a: Entomologiske undersøgelser på Læsø. *Ent. Meddr*, 40: 33–44.
- 1972b: Hymenoptera aculeata fra Læsø. *Ent. Meddr*, 40: 119–128.
- Meinander, M., 1962: The Neuroptera and Mecoptera of eastern Fennoscandia. *Fauna Fennica*, 13: 96 pp. Helsinki.
- Zeleny, J., 1971: Green Lace-Wings of Czechoslovakia (Neuroptera, Chrysopidae). *Acta ent. bohemoslov.*, 68: 167–184.

Forfatterens adresse/Author's address:
Zoologisk Museum, Universitetsparken 15,
2100 København Ø, Danmark.